

आधुनिक भारतामध्ये चहाची लागवड

अरुण वाहूळ,
सहाय्यक प्राध्यापक,
इतिहास विभाग,
विवेकानंद महाविद्यालय,
छत्रपती संभाजीनगर.

आधुनिक भारतामध्ये ब्रिटीश कालखंडात भारतीय संस्कृती मध्ये अनेक बदल झाले. अनेक नवनवीन गोष्टी भारतीयांना माहित झाल्या. भारतीय शेतीचे आधुनिकीकरण याच कालखंडामध्ये झाले. चहाची ओळख आणि लागवडीचे तंत्र ब्रिटिशांच्याच्या कालखंडाची देण मानली जाते. ईस्ट इंडिया कंपनीचे अधिकारी, त्यांचे चहाच्या उत्पादनाच्या कामात स्वारस्य आणि त्यांचे गुंतलेले हितसंबंध यामुळे भारतामध्ये चहाच्या उत्पादनाला गती मिळाली. चहा इंडिग" च्या तथाकथित "शोध" नंतर १८३० च्या दशकाच्या सुरुवातीस आसाममध्ये Enous" चहाचे रोपटे आढळली,पण त्याकडे विशेष लक्ष दिले गेले नाही. चहाच्या पानांच्या हाताळणीची "कुशल" कला आत्मसात केल्यावर (चीनी चहा बनवणाऱ्यांकडून),जंगले साफ करणे आणि चहा मिळवणे यासाठी हाताने कामाचे आयोजन करणे, पाने (स्थानिक जमाती आणि शेतकरी यांच्या मदतीने) काढली जाऊ लागली.

चहाचा शोध :

चहा लागवड ही कल्पना एकोणिसाव्या शतकाच्या पूर्वार्धात ईस्ट इंडिया कंपनीने मोठ्या प्रमाणात प्रचार प्रसारित केली. त्यांच्या भौगोलिक, व्यावसायिक आणि वैज्ञानिक घडामोडी मुळे त्यांचा परिचय अनेक गोष्टी सोबत आला. भारताचा व्यापार आणि भारताची राजकीय सत्ता मिळाविण्यामध्ये ब्रिटिशांना जसे यश मिळाले होते तसे त्यांना चीन मध्ये मिळाले नव्हते. चीनशी व्यावसायिक संबंधांची अनिश्चितता, चहाच्या व्यापारातील नफा आणि अंशतः जगाच्या इतर भागांमध्ये चहाच्या वनस्पतीचा यशस्वी प्रसार, आणि चीन सोबतचा व्यापार फार फायदेशीरच नाही त्यामुळे चीन मधील चहाच्या व्यापारावर ब्रिटिशांनी लक्ष केंद्रित केले.^१ भारताचे गव्हर्नर जनरल, विल्यम बेंटिंक यांच्या अहवालात सूचित केल्याप्रमाणे - चहाच्या उत्पादनाचा महत्वाचा मुद्दा म्हणजे माती आणि हवामानाचा, त्याच्या विशाल आणि वैविध्यपूर्ण स्थितीतील विविध संरचनांचा नकाशा, मूल्यांकन आणि पडताळणी करून उपखंडातील अचूक संयोजन देऊ शकेल. ज्यामध्ये 'चीन प्लॉट' (चहाचे रोप) खाजगी उत्पादनासाठी व्यावसायिकदृष्ट्या व्यवहार्य बनवण्यासाठी काही प्रमाणात मदत होऊ शकेल. अस्सल वनस्पती आणि वास्तविक लागवडीसाठी ठोस उपाय योजले पाहिजेत' असा युक्तिवाद त्यांनी केला. म्हणून हे आवश्यक होते कि केवळ वनस्पती आणि त्याच्या निवासस्थानाच्या कल्पनाच नव्हे तर त्याच्या हाताळणीचे ज्ञान आणि कला देखील स्पष्टपणे चिनी होती.^२ फेब्रुवारी १८३४ मध्ये वैज्ञानिक चौकट म्हणून रीतसर एक चहा समिती स्थापना करण्यात आली. भारतातील चहाच्या रोपट्याची ओळख करून देण्यासाठी उपाय शोधणे त्याचा वापर करण्याची शिफारस करणे.^३ हे कार्य करण्यासाठी ही समिती स्थापन करण्यात आली होती. चीन मधील चहाच्या रोप आसाम मध्ये सापडले. चहा देशी रोपटे असल्याची पुष्टी केली. प्रशासकीय-प्रभारीकडून पत्रे आणि निर्णायक पुरावे प्राप्त झाले. प्रांत प्रमुख कॅप्टन जेनकिन्स आणि त्याचा अधीनस्थ लेफ्टनंट चार्लटन यांनी आसाम मधील चहाच्या रोपाचे महत्त्व, समितीने स्पष्टपणे सांगितले: 'आतापर्यंत [ते] सर्वात जास्त कृषी आणि व्यावसायिक संसाधनांशी निगडित बाबींवर आजवर झालेला महत्वाचा चहाचा शोध मौल्यवान आहे.'^४ पण समितीने चीन मधून येणाऱ्या चहाच्या संबंधाने नकारात्मक भूमिका घेतली नाही.^५ समितीने आसाम चहाचे दावे आणि स्वरूपाचे आकलन करण्यासाठी औपचारिकपणे नकाशा, पडताळणी आणि विज्ञानासाठी वैज्ञानिक प्रतिनियुक्तीची स्थापना केली.^६ अलीकडील अभ्यासात, जयिता शर्मा यांनी असा युक्तिवाद केला की आसाममध्ये आढळणाऱ्या जंगली चहाच्या वनस्पतीचे वैशिष्ट्य आणि स्थानिक जमातींमध्ये पाळल्या जाणाऱ्या त्याच्या हाताळणीच्या पद्धतींबद्दल

वसाहतवाद्यानी वैज्ञानिक दृष्टीकोन दिला.^७ वसाहतवादी सभ्यतेचे ध्येय "सुसंस्कृत" चीनी चहाच्या परिचयाद्वारे आसामचा जंगली चहा मान्यता मिळून देण्याचा प्रयत्न केला गेला. चिनी चहा निर्मात्यांना आसामी चहाचा परिचय करून देण्याच्या आवश्यकतेने सुरुवातीच्या काळात चिंता प्रकट केल्या होत्या. चहाचे उत्पादन करण्याचे अपेक्षित उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी कुली मजूर वापरले गेले. वृक्षारोपणा नंतरच्या कुली कामगारांना असे सांगण्यात आले कि पानांवर प्रक्रिया करण्याची संरक्षित कला शिकणे आवश्यक आहे. कारण काळ्या आणि हिरव्या चहा जो फक्त चिनी लोकांना ओळखता येत होता. जेनकिन्स या आसामच्या प्रशासकीय प्रमुखाने, आसामसाठी प्रतिनियुक्तीवर एका चिनी व्यक्तीची मागणी केली. त्याच्या मदतीने त्यांनी ब्रह्मदेशमार्गे युनानला जाण्याची ठरवले ज्याद्वारे संपर्काचे नेटवर्क तयार करून तेथील चहा उत्पादनाविषयी विद्यमान ज्ञानाचा प्रवाह समजून घेऊन भारतातील चहाच्या उत्पादनाला गती देण्याचा त्यांचा उद्देश होता.^८ चहा समितीने चीनमधून चहाच्या बिया घेऊन परतलेल्या प्रतिनिधीला पात्र चिनी व्यक्तीला नियुक्ती करण्यासाठी आणखी एक सहल करण्यासाठी नवीन निर्देश जारी केले, जे चहाची लागवड आणि उत्पादनाची देखरेख आणि पर्यवेक्षण करू शकतील. त्यांना याचे समाधान वाटले होते कि हीच 'यशस्वी'ची गुरुकिल्ली होती कारण ब्रिटीश प्रदेशात चहाचा उत्पादनाचा सुरुवात झाली होती.^९ 1830 च्या उत्तरार्धात आसाममध्ये उतरलेल्या चिनी चहाच्या उत्पादकांनी आसाम च्या अनेक भागामध्ये चहाचे मळे फुलविले, ज्यामध्ये मोठ्याप्रमाणावर मजुरांचे हाल झाले.^{१०} रॉबर्ट ब्रुसने त्याच्या संपूर्ण मूळ कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षणार्थी म्हणून नियुक्त करण्याचा निर्णय घेतला.^{११} हे मौल्यवान ज्ञान अधिक सुरक्षित करण्यासाठी, त्याने उत्पादनाची सर्वात जुनी प्रक्रिया रेकॉर्ड केली आणि ग्राफिकरित्या चित्रित केली. जे 1838 मध्ये **ब्लॅक टीच्या मॅनू-फॅक्चर** अकाउंट म्हणून प्रकाशित झाले होते.^{१२} प्रशिक्षित देशी काळा चहा बनवणाऱ्याला चहाच्या उत्पन्नातून चिनी व्यक्तीला जेवढे देण्यात आले होते त्यातील फक्त नऊ टक्के रक्कम मिळाली, तर ग्रीन टी बनवणाऱ्याला मासिक मानधनाच्या एक तृतीयांश रक्कम मिळाली.

स्थानिक कामगारांसह चहाची लागवड

चिनी चहा लागवडीच्या पद्धती बरोबर जंगली आसाम वनस्पतीचे "सभ्यीकरण" करण्याचे प्रयत्न एकाच वेळी चालू होते. 1836 च्या मध्यापर्यंत वनस्पतिशास्त्र नॅथन वॉलिच यांनी आसाम चा दौरा केला त्यामध्ये त्यांनी सर्वेक्षण केले आणि वन्य स्थळांचे नकाशे तयार केले. त्यांनी प्रांतातील, "नैसर्गिक" चहा ताब्यात घेण्यासाठी तातडीच्या उपाययोजना तयार केली.^{१३}

- १.सिंगफो, मटाँक आणि गुब्रू हिल्स मधील जंगलांचे भाग खरेदी करणे.
2. चहाच्या लागवडीचे पद्धतशीर व्यवस्थापन करण्यासाठी अंतर्गत व्यवस्था स्थापन करणे.
3. माणसाच्या आणि पशूंच्या अतिक्रमणापासून चहाच्या मळ्याचे संरक्षण करण्यासाठी , मजबूत कुंपण तयार करणे.
4. पुराची भीती कमी करण्यासाठी मजुरांच्या माध्यमातून जमिन खोदणे आणि त्याचे सपाटीकरण करून पाण्याचा निचरा करण्याची व्यवस्था करणे.
5. झाडे आणि बियांची चोरी रोखण्यासाठी चौकीदारांना तैनात करावे.^{१४}

वन्य चहा असलेल्या जंगलांना सीमांकित करून त्यावर नियंत्रण प्रस्थापित करून त्या ठिकाणी लागवड चे आदेश देण्यात आले. कंपनी प्रशासन स्पष्टपणे चहाचे संपादन आणि थेट नियंत्रण धोरण अवलंबण्याच्या स्थितीत नव्हते. ते मुख्यत्वे वैयक्तिक अनुनय, प्रलोभना वर अवलंबून होते. स्थानिकांचा पाठींबा मिळविण्यासाठी खोटी आश्वासने देखील दिली.^{१५} इलेरॉबर्ट ब्रुसकडे आवश्यक वैज्ञानिक पात्रता आणि प्रशिक्षण नसतानाही आसाममधील “चहा जंगलचा अधीक्षक म्हणून नियुक्ती केली. स्थानिक भाषा, चालीरीती आणि भूप्रदेश यांच्या याची ओळख असल्यामुळे त्यांच्या कडे हे पद देण्यात आले होते. स्थानिक गटांशी संबंध प्रस्थापित करण्यात त्यांची क्षमता होती.^{१६} सिंगफो प्रदेशातील चहाच्या क्षेत्राची माहिती अद्यापही बाहेर गेली नव्हती. या प्रांतातील कंपनीचा प्रभाव आणि कंपनीचे स्थान चहाशी निगडित होते. या प्रदेशातील ओळखीच्या जमाती, ज्यांच्याकडून ब्रुसने चहाची पहिली रोपे घेतली, त्यांनी जंगले साफ करण्यास अनिच्छा दर्शविली.^{१७} जेनकिन्सला उद्देशून लिहिलेल्या पत्रात, ब्रुसने मूळ रहिवाशांच्या सर्वात आधीच्या 'प्रतिकार'चा उल्लेख केला. चहाच्या प्रयोगाची श्रमिक मागणी व सिंगफॉस 'काम' करत असल्याची खंत त्यांनी व्यक्त केली ते कसे आणि केव्हा काम पसंत करतात' आणि त्यांनी स्पष्ट केले की 'होते कि ते जंगल वाढल्यावर ते साफ करणार नाहीत. त्यांना आमिष दाखविण्याचा अयशस्वी प्रयत्न केल्यानंतर, सिंगफो देश (चहासाठी) उपलब्ध होऊ शकत नाही. जो पर्यंत बाहेरून पुरुष आयात केल्या जात नाही तो चहाच्या उत्पादनाला गती मिळणार नाही. जोपर्यंत त्यांच्याकडे पुरेसे अफू आणि तांदूळ आहे तो पर्यंत हे काम करतील. जोपर्यंत कूल्यांना चार रुपये प्रति महिना मिळेल तोपर्यंत ते कधीही जाणार नाहीत.^{१८} मूळ रहिवाशांना काम करण्यास भाग पाडण्यासाठी आयात केलेल्या मजुरांच्या मागण्या अधोरेखित करून स्थानिक कामगाराचा पुरवठा अनुकूल करण्यासाठी प्रयत्न करण्यात आले. तांदूळ आणि अफुचा पुरवठा मोठ्याप्रमाणावर केला जाईल असे सांगण्यात

आले पण स्थानिक लोकांवर याचा फार काही प्रभाव पडला नाही. चहाच्या मळ्यामध्ये काम करण्यासाठी जी मजुरी 3 ते 4 रुपयांच्या दरम्यान होती ती त्रासदायक होती. जंगलात काम करण्यासाठी ही अपुरी प्रलोभने होत. असे असतानाही प्रशासकीय यंत्रणेचे लक्ष वेधले प्रांताच्या प्रमुखाने एका सदस्याशी पत्रव्यवहार करून काही मुद्दे उपस्थित केले. चहाच्या उत्पादनला आणखी गती तेंव्हाच देता येईल जेव्हा या मध्ये अधिक मजूर सहभागी होतील. मुजुरांचे स्थलांतर करून हे काम करता येईल त्या करिता आणखी आमिष दाखविण्याची गरज नाही.^{१९} 1830 च्या दशकातील "श्रम समाधान" वादविवाद आणि कुली कामगारांच्या औपचारिकतेचे स्पष्ट संकेत होते. परदेशातील वृक्षारोपणासाठी विशेषतः पूर्व भारतातील छोटा नागपूर येथील वांशिक लोकांची भरती करून त्यांना कयाम स्वरूपी चहाच्या उत्पादन प्रक्रियाचा भाग बनवले.^{२०}

प्रायोगिक वृक्षारोपण आणि शोध स्थिर कार्यकर्ता:

प्रायोगिक तत्वावर चहाचे वृक्षारोपण कार्यान्वित झाले, चीनी चहा निर्मात्यांनी, लॉजिस्टिक इनपुट, कामाच्या पद्धती आणि स्पष्टपणे प्रकट केले वृक्षारोपणाच्या कार्यक्षम ऑपरेशनसाठी श्रम अविभाज्य. हे अगदी पलीकडे गेले चहाच्या उत्पादनाच्या पद्धतींची तांत्रिक माहिती-काळा आणि हिरवा. तोपर्यंत, शंभराहून अधिक "नैसर्गिक" चहाची ठिकाणे आधीच ओळखली गेली होती आणि निश्चित केली गेली होती आणि प्रभारी व्यक्तीने (ब्रूस) पुरेसे बियाणे असल्याची बढाई मारली. आणि रोपे 'संपूर्ण आसाममध्ये लावण्यासाठी'.^{७२} तथापि, त्याच्याकडे मर्यादित कार्यशक्ती विल्हेवाट लावणे म्हणजे यापैकी फक्त पाच पत्रिका कार्यान्वित करणे शक्य होते. 73 हा केवळ संख्यांचा मुद्दा नव्हता तर कार्यरत शक्तीच्या स्थायीतेचा आणि स्थिरतेचा देखील होता. सहाय्यकांसह आणखी चहा बनवण्याच्या त्याच्या प्रस्तावाव्यतिरिक्त (एक प्रत्येक पत्रिकेसाठी सहा सहाय्यकांसह चहा बनवणारा), ब्रूसने निश्चित कामगारांची अपरिहार्यता (प्रत्येक पत्रिकेसाठी तीस), विशेषतः चहाची पाने तोडणाऱ्यांची नोंद केली.⁷⁴ एक सरसकट प्रायोगिक स्टेशनच्या कार्यरत कर्मचाऱ्यांच्या आकडेवारीवर एक नजर टाका (सारणी 1.1) कायमस्वरूपी कर्मचारी मोठ्या संख्येने होते हे दिसून येते चहाच्या पानांचे उत्पादन/फेरफार (चहा निर्माते) मध्ये सोपवलेले कार्य, बाकीचे बांधकाम (सुतार, सॉयर्स), पॅकेजिंग (कॅनिस्टरमेकर) आणि चहाची वाहतूक (माहूत) मध्ये गुंतलेले आहेत. या टप्प्यावर शेतीच्या कामात प्रामुख्याने जंगल साफ करणे आणि पाने तोडणे यांचा समावेश होतो. पानांचा मोठा भाग जंगलातून उपटला होता, कारण "प्रायोगिक" योजनेवर लागवडीची मर्यादित स्थिती आणि अपरिपक्व रोपे-टेशन हे काम स्थानिक पातळीवरून मिळवलेल्या हातांनी केले स्थानिक कामगार कंत्राटदारांची

एजन्सी आणि कामाचे पर्यवेक्षण एकाकी पर्यवेक्षक (कुली सरदार), पदावर कार्यरत.⁷⁶ नसल्याशिवायकर्मचाऱ्यांच्या यादीत खेचणारे, या कामात क्वचितच नियमितता होती. ब्रुस खेद- 'दोन सीझन चालू असताना एकाच तोड्यांना क्वचितच पकडले जाते.' ⁷⁷ याचा परिणाम वृक्षारोपणाच्या उत्पन्नावर झाला, जसे अनुभवाने स्पष्टपणे सुचवले आहे. नियमित प्लकर अधिक "कार्यक्षम" होते आणि नवीन भरती झालेल्या मुलाच्या तुलनेत ते दुप्पट वेगाने तोडू शकतात. "प्रोटो प्लांट-शन" चालवण्याच्या आव्हानांवर प्रतिबिंबित करणे आणि इच्छित कार्यशक्तीच्या स्वरूपाचा अंदाज लावणे, ब्रुसने टिप्पणी केली: ही अडचण (नियमित कामगार नसण्याची) आम्हाला नियमित माणसे मिळाल्यावर दूर होतील वृक्षारोपण संलग्न; किंवा जेव्हा या भागांचे मूळ रहिवासी अधिक स्थिर आणि स्थायिक होतात त्यांच्या वस्त्यांमध्ये, आणि संपूर्ण गावांनी एका ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी जाऊ नका...जेव्हा संपूर्ण आसाममध्ये पेमेंटसाठी सेवा घेण्याबाबत त्यांच्या मनात असलेली घृणा दूर झाली आहे... श्रमिक वर्गाच्या किंवा कुलींच्या मनात हळूहळू बदल होत आहेत; अधूनमधून काही चांगले शरीराचे पुरुष रोजगारासाठी पुढे येतात... थंडीच्या वेळी हंगाम दोन किंवा तीनशे गोळा केले जाऊ शकतात; पण पाऊस सुरू होताच, त्या सगळ्यांना कोणतेही बंध नाहीत, किंवा कर्जात गुंतलेले नाहीत, ज्या वेळी आमचे चहाचे ऑपरेशन सुरू होईल त्याच वेळी त्यांच्या शेतीकडे जा... जोपर्यंत या स्थितीत गोष्टी चालू राहतील, तोपर्यंत चहाची किंमत जास्त असेल.⁷⁸ ब्रुसने आसाममधील खाजगी चहा उद्योगाची भविष्यातील नफा अधोरेखित केली आणि चायनीज चहाशी त्याची स्पर्धात्मकता नियमित/जोडलेल्या वृक्षारोपण गटांच्या क्षमतेवर अवलंबून आहे. येथे एक पदवी त्यांच्या जीवनावर आणि श्रमावर नियंत्रण ठेवता येईल. पुरेसे काम असले तरी बिगरशेती हंगामात हात जोडले जाऊ शकतात, पावसाच्या आगमनाने आणि शेतीचा हंगाम सुरू झाल्यानंतर संख्या नाटकीयरित्या कमी झाली.

शोध आणि उदय खाजगीकरण आसाम कंपनी

चहाच्या प्रयोगाचे हे ऑपरेशनल अडथळे आसाममधील चहाच्या "शोध" च्या बातम्यांमुळे निर्माण झालेला उत्साह आणि उन्माद कमी करू शकले नाहीत, ज्याला समकालीन ब्रिटीश प्रेसमध्ये उत्तेजक पुनरावलोकने मिळत होती. या प्रतिक्रिया चहाच्या उत्पादनाच्या स्पष्ट व्यवहार्यतेबद्दल अपेक्षेची भावना प्रतिबिंबित करते साम्राज्याच्या हद्दीत, पेयाची दीर्घकाळ चाललेली चिनी मक्तेदारी संपवण्याची धमकी दिली. हा मूड समकालीन भाषेत स्पष्टपणे मांडला होता विषयावरील ग्रंथ: निसर्गाच्या हातापेक्षा चहाचा शोध (चहा) कमी महत्त्वाचा नाही ग्रेट ब्रिटनच्या विस्तृत वर्चस्वाच्या हद्दीत झुडूप लावले: एक शोध ज्याने राष्ट्रांच्या नशिबावर

भौतिकरित्या प्रभाव टाकला पाहिजे; तो रोजगार बदलला पाहिजे मोठ्या संख्येने व्यक्ती; त्याने व्यापाराचा प्रवाह वळवला पाहिजे आणि शेतीकडे प्रबोधन केले पाहिजे- तूर उद्योग ही एका बलाढ्य देशाची सुप्त ऊर्जा.81 चहाचे नमुने समोर आल्यावर उत्साहाला पारा चढला 1838 मध्ये प्रायोगिक वृक्षारोपण आणि सुमारे नव्वद चेस्टमध्ये पॅक केलेले लंडनच्या चहाचे दलाल आणि डीलर्स यांना देण्यात आले. लंडनच्या चहाच्या बाजारपेठेतील 'प्रथम सार्वजनिक विक्री' - मायनिंग लेन, भरीव झाली सार्वजनिक हित आणि बाजारात उच्च किमती. "सक्षम न्यायाधीश" असे होते की केवळ वनस्पतीच नव्हे तर तयार झालेले उत्पादन देखील 'वेगळे करणे फारच कमी होते. चायना टी पासून.'82 आसाम चहाची लागवड, उत्पादन आणि बाजारक्षमतेचा प्रयोग करून, ईस्ट इंडिया कंपनीने आता या उपक्रमाचे खाजगीकरण करण्याचे मूळ उद्दिष्ट पूर्ण करण्याच्या स्थितीत सापडले आहे. अशी कल्पना 'पोपू' होती. "अधिकारी" आणि "तज्ञ" यांच्या अतिरंजित घोषणांमुळे जमिनीवर, ब्रिटीश जनतेचा आनंदी मूड वाढवणे आणि साम्राज्यातील चहाच्या "शोध" च्या यशाचा आनंद लुटणे.83 ब्रुसचा अंदाज- आसामचे 'एक मोठा चहा' मध्ये रूपांतर करण्याच्या संभाव्यतेवर सखोल भाष्य बाग', आणि 'शोधाच्या व्याप्ती' संदर्भात जेनकिन्सचे दूरगामी प्रतिपादन ज्याने 'भांडवलदारांकडून सर्वात मोठ्या प्रमाणावर उत्पादनाची तात्काळ सुरुवात' करण्याचे समर्थन केले, सामान्यतः व्यवहार्यतेबद्दल माहितीपूर्ण मते म्हणून वाचले गेले. आणि खाजगी भांडवलाच्या मोठ्या प्रमाणात गुंतवणुकीची नफा, समकालीन-दुर्मिळ ब्रिटिश जर्नल्स, व्यापार मासिके आणि माहिती पुस्तिका. प्रांताच्या स्थलाकृतिक/वैज्ञानिक सर्वेक्षणातील एक उतारा, यामध्ये उदारपणे उद्धृत केले आहे प्रकाशने, संभाव्य युरोपियन लोकांना लक्ष्य करणाऱ्या "इन्फोमेशियल" सारखे अधिक वाचा सेटलर, वसाहत करणारा आणि उद्योजक: आसामचे हवामान थंड, आरोग्यदायी आणि युरोपीय संविधानाला अनुकूल आहे; ते असंख्य आहेक्रिस्टल प्रवाह सोन्याच्या धूळ आणि घन धातूच्या वस्तुमानात विपुल असतात; हे पर्वत आहेत-मौल्यवान दगड आणि चांदी सह नान्त; त्याचे वातावरण चहाने सुगंधित आहे, जंगली वाढत आहेविलासीपणे आणि तिची माती सर्व प्रकारच्या कृषी उद्देशांसाठी इतकी उत्तम प्रकारे जुळवून घेतली जाते, की तिचे रूपांतर रेशीम आणि कापसाच्या, चहा, कॉफी आणि साखरेच्या, शेकडो मैलांच्या एका सततच्या बागेत होऊ शकते.84 अशा आकांक्षा पूर्ण करण्यासाठी काम आणि कामगार यांची प्रासंगिकता किरकोळ राहिली या चर्चांना. चिंता (काम आणि श्रम याबद्दल), अधूनमधून पृष्ठभाग- मध्ये कार्यरत वृक्षारोपण ब्रुसच्या अन्यथा आशावादी प्रस्तुतीकरणात आहे अफूवर बंदी, मजुरांची आयात आणि यंत्रसामग्रीचा वापर अशा विशिष्ट उपायांनी आसामचे निराकरण झाले. सह मोठ्या प्रमाणावर आयोजित केले होते ब्रिटीश भांडवल आणि एंटरप्राइझचे निरंतर इंजेक्शन, चहा पुरेसा फायदेशीर होईल ज्यामुळे

स्थानिक आणि भारतातील जास्त लोकसंख्या असलेल्या प्रदेशातील रहिवाशांना आसामच्या लागवडीवर फायदेशीर रोजगार मिळविण्यासाठी प्रवृत्त केले जाईल. एक सामान्य या प्रतिपादनांना अधोरेखित करणारी थीम ब्रिटिश भांडवल, तंत्रज्ञान आणि एंटरप्राइझच्या परिवर्तनशील/सुसंस्कृत क्षमतेवर विश्वास होता. उद्योग स्थानिकांपर्यंत पोहोचवणे आणि त्याच वेळी कामाच्या प्रक्रियेत क्रांती घडवणे आणि उत्पादन.८५ बाजारातील उन्मादाचे वातावरण आणि भरघोस नफ्याच्या आशेचा पराकाष्ठा झाला लंडनमधील आसाम कंपनीची संयुक्त स्टॉक कंपनी, संबंधित आस्थापनांसह प्रायोगिक वृक्षारोपण घेण्याच्या स्पष्ट हेतूने आणि ब्रिटिश बाजारपेठेत निर्यात करण्यासाठी चहाचे उत्पादन हाती घ्या. ८६ वसाहती राज्याने खाजगी भांडवलाला दिलेला सर्वात निर्णायक प्रोत्साहन आणि फायदा होता. वेस्टलँड कायद्याची संस्था. याने जमिनीचा विस्तीर्ण भाग - एक महत्त्वाचा "उत्पादनाचा घटक" - वरच्या आसाम (लखीमपूर आणि सिबसागर) जिल्ह्यांमध्ये कमी दरात उपलब्ध आहे. आसाम कंपनीने सुरुवातीला लक्ष केंद्रित केले या जिल्ह्यांतील त्यांचे क्रियाकलाप, ऑपरेशन्सचे तीन विभागांमध्ये विभाजन (उत्तर, दक्षिण आणि पूर्व) आणि मुख्यालय नाझिरा नावाच्या ठिकाणी आहे. तरीही संयुक्त स्टॉक कंपन्यांचे वैशिष्ट्यपूर्ण स्वरूप (आसाम कंपनीसारखे), सह संचालक मंडळ आणि भागधारकांसह ऑपरेशन आणि खर्चावर निर्णायक नियंत्रण, उत्पादनाच्या दृश्यातून काढून टाकले जाते आणि अनेकदा निर्धारित केले जाते बाजारातील नफा आणि चढ-उतार, कंडिशनिंगमध्ये महत्त्वपूर्ण परिणाम झाला व्यवस्थापनाचे स्वरूप आणि वृक्षारोपणांवर काम.

कुली मजूर म्हणून आसामी शेतकरी

प्रांताबाहेरून कुली मिळवण्याच्या 'उपाय' वर येण्यापूर्वी, जे आतापर्यंत अत्यंत अनियमित आणि महाग असल्याचे सिद्ध झाले होते, अनेक

आतून कुली उत्पादनात राज्याने अधिक सक्रिय भूमिका बजावावी अशी बागायतदारांची इच्छा होती. ब्रुसने यापूर्वी असे निरीक्षण केले होते की पुरेशा प्रमाणात तांदूळ आणि अफूची लागवड करण्याची स्थानिकांची क्षमता त्यांच्या श्रम प्रक्रियेत सहभागी होण्यास प्रतिबंध करते. प्रोटो-लागवड. बदललेल्या संदर्भात अशा भावना पुन्हा प्रस्थापित झाल्या विस्तारित वृक्षारोपण उपक्रम आणि अधिक नियमित करणारी कार्ये व्यवस्था. द अफूच्या लागवडीला परावृत्त करण्यासाठी राज्याला पुन्हा आवाहन करण्यात आले (जसे ब्रुसने केले होते पूर्वी सुचविलेले) आणि शेतजमिनीचे भाडे वाढवा. प्रशासकीय दररंगचे प्रभारी यांनी चहाच्या लागवडीवरील अहवालात या भावना व्यक्त केल्या आहेत त्याच्या जिल्ह्यात: . रयोटांचा स्वतःचा उपयोग

करण्यास सर्वात मोठा आक्षेप आहे हे निःसंशय कमीत कमी प्रमाणात, जोपर्यंत त्यांच्याकडे पुरेसे तांदूळ आणि अफू आहे; आणि असा कोणताही उपाय ज्यामुळे आसामी लोकसंख्येला आळशीपणापासून वाढेल अफूचा वापर केल्याने निःसंशयपणे स्थिती सुधारेल लोकांची शारीरिक आणि नैतिक दोन्ही, त्याच वेळी वाढलेली दर कर आकारणी रयटला काम करण्यास भाग पाडेल आणि अशा प्रकारे स्वतःचा आणि चहाच्या बागायतदारांचा फायदा होईल.111 आसामी शेतकरी वर्गाच्या नैतिक आणि शारीरिक सुधारणांचे हे प्रवचन वृक्षारोपण भांडवली चिंता 'बाजारात अधिक काउचड लेबर' (किंवा वृक्षारोपणासाठी काम करणाऱ्या कुलींची निर्मिती) यांविषयी प्रकट केली. हे साध्य करायचे होते. कृषी उत्पन्नात लक्षणीय घट करून (मूल्यांकन वाढवून जमिनीचे) आणि स्थानिक प्राधान्याच्या औषधाची मक्तेदारी आणि कमोडिफिकेशन-अफूच्या शेतीवर बंदी घालून आणि सरकारी दुकानांतून अफू पुरवून. त्यांचा असा विश्वास होता की यामुळे शेतकरी चहाच्या योजनेवर मजुरीसाठी काम करण्यास भाग पाडेल-"रोख रक्कम मिळविण्यासाठी, जमीन महसुलापासून स्वतःचे संरक्षण करण्यासाठी तसेच त्याला सरकारकडून वास्तविक अफू खरेदी करण्यास सक्षम करण्यासाठी" ची निर्मिती मजुरी-मजुरी/कुली मजुरीद्वारे कमावल्या जाणाऱ्या रोख रकमेची गरज केवळ महसूलाच्या शेतकऱ्यांच्या जबाबदाऱ्यांच्या पूर्ततेवरच नव्हे तर व्यसनाच्या तृप्तीवर देखील आधारित होती. विशेष म्हणजे आसामी आळशीपणाचे कारणकाढून टाकण्याची इच्छा नव्हती परंतु नियंत्रित केली गेली आणि वृक्षारोपणाच्या श्रम प्रक्रियेत भाग घेण्याचे बंधन केले.112 या संदर्भात, आवर्ती trope अफूचे धुमपान करणारे आळशी नेटिव्ह, लागवड करणाऱ्यांचे स्थिरीकरण करण्यात अपयशी ठरते मूळ (आदिवासी/शेतकरी) वृक्षारोपण आणि वृक्षारोपण कामगार शासन कुली म्हणून श्रम, जीवन, काम आणि मोबदला या कठीण परिस्थितीत. एचएस तीतर, एक चहा नॉगॉन्गमधील प्लांटर "मक्तेदारी आणि मॅनिपुलेशन ऑफ वृक्षारोपण एंटरप्राइझच्या सेवेत व्यसन" टिप्पणी केली: आसाममध्ये त्या अमली पदार्थाची (अफुची) लागवड कमी व्हावी म्हणून प्रयत्न व्हायला हवेत, तर सरकारी अफू ज्यांना त्याशिवाय करता येत नाही त्यांना विकत घेता येईल. यामुळे चहाच्या मळ्यात अधिक मजूर तयार रोख रकमेसाठी काम करतील.113 त्याच बरोबर लागवड भांडवलदारांनी दबाव आणण्याच्या धोरणाला अनुकूलता दर्शवली

जास्त कर आकारणीद्वारे मूळ शेतकरी मजुरीला. विशिष्ट जिल्ह्यांमध्ये जमीन महसुलात वाढ झाली असली, तरी लवकरच अशी चिंता निर्माण झाली की, महसुलात लक्षणीय वाढ केल्याने प्रमाण घटण्याची परिस्थिती निर्माण होऊ शकते. लागवडीखालील जमिनीचा एक भाग - परिणामी, वास्तविक अटींमध्ये संकलन कमी होते. द शेतकऱ्यांचे घटणारे उत्पन्न उदयोन्मुख

बाजारपेठेला आणखी कमी करू शकते ब्रिटीश वस्तू, विशेषतः 'इंग्रजी कापड' आणि 'सरकारी मीठ'. तिथे होता एक युक्तिवाद असा की चहा उद्योगाची नफा या प्रांतात सट्टेबाजांच्या वाढत्या संख्येवरून स्पष्ट होते आणि म्हणूनच त्यांचे 'स्वस्त कुली'च्या इच्छेने महसूल आणि बाजारपेठेतील मोठ्या वसाहतींच्या आंतर-स्थापनेशी तडजोड करण्याचे समर्थन केले नाही.

१. ट्रान्झॅक्शन्स ऑफ द एथनॉलॉजिकल सोसायटी ऑफ लंडन, खंड ७ (१८६९), पृ. १९७-२०६.
२. मिनिट बाय द गव्हर्नर-जनरल ऑफ इंडिया, २४ जानेवारी १८३४, पृ. ५-६.
३. रेव्हेन्यू डिपार्टमेंट, २४ डिसेंबर १८३४. द मेजर्स अडॉप्टेड फॉर इंट्रोड्यूसिंग द कल्टिव्हेशन ऑफ द टी प्लांट, पृ. ३२-३३.
४. रेव्हेन्यू डिपार्टमेंट, २४ डिसेंबर १८३४. द मेजर्स अडॉप्टेड फॉर इंट्रोड्यूसिंग द कल्टिव्हेशन ऑफ द टी प्लांट, पृ. ३२-३३.
५. रेव्हेन्यू डिपार्टमेंट, २४ डिसेंबर १८३४. द मेजर्स अडॉप्टेड फॉर इंट्रोड्यूसिंग द कल्टिव्हेशन ऑफ द टी प्लांट, पृ. ३२-३३.
६. रेव्हेन्यू डिपार्टमेंट, १३ मार्च १८३५. द मेजर्स अडॉप्टेड फॉर इंट्रोड्यूसिंग द कल्टिव्हेशन ऑफ द टी प्लांट, पृ. १५.
७. जे. शर्मा, 'ब्रिटिश सायन्स, चायनीज स्किल अँड आसाम टी', इंडियन इकॉनॉमिक अँड सोशल हिस्ट्री रिव्ह्यू, खंड ४३, अंक ४ (२००६).
८. एम. मान आणि एच. फिशर-टिने, कोलोनियलिझम अँड अ सिव्हिलायझिंग मिशन (लंडन, २००४), पृ. १२.
९. द मेजर्स अडॉप्टेड फॉर इंट्रोड्यूसिंग द कल्टिव्हेशन ऑफ द टी प्लांट, पृ. ४६-४७.
१०. द मेजर्स अडॉप्टेड फॉर इंट्रोड्यूसिंग द कल्टिव्हेशन ऑफ द टी प्लांट, पृ. ८७-९४.
११. आर. ब्रूस टू जेनकिन्स, २० डिसेंबर १८३६. द मेजर्स अडॉप्टेड फॉर इंट्रोड्यूसिंग द कल्टिव्हेशन ऑफ द टी प्लांट.
१२. आर. ब्रूस, रिपोर्ट ऑन द मॅन्युफॅक्चर ऑफ टी अँड ऑन द एक्स्टेंट अँड प्रोड्यूस ऑफ द टी प्लांटेशन्स इन आसाम (कलकत्ता, १८३९).
१३. गॅब्रि हिल्स. द मेजर्स अडॉप्टेड फॉर इंट्रोड्यूसिंग द कल्टिव्हेशन ऑफ द टी प्लांट, पृ. ४६-४७.

१४. द मेजर्स अडाॅप्टेड फॉर इंट्रोड्यूसिंग द कल्टिव्हेशन ऑफ द टी प्लांट, पृ. ६८-६९.
१५. द मेजर्स अडाॅप्टेड फॉर इंट्रोड्यूसिंग द कल्टिव्हेशन ऑफ द टी प्लांट, पृ. ६९-७१, ८४.
१६. सी. ए. ब्रूस, सुपरिंटेंडंट ऑफ टी टू कॅप्टन जेनकिन्स, १० फेब्रुवारी १८३७. द मेजर्स अडाॅप्टेड फॉर इंट्रोड्यूसिंग द कल्टिव्हेशन ऑफ द टी प्लांट, पृ. ९२.
१७. द मेजर्स अडाॅप्टेड फॉर इंट्रोड्यूसिंग द कल्टिव्हेशन ऑफ द टी प्लांट, पृ. ९२.
१८. सी. ए. ब्रूस, सुपरिंटेंडंट ऑफ टी टू कॅप्टन जेनकिन्स, १० फेब्रुवारी १८३७. द मेजर्स अडाॅप्टेड फॉर इंट्रोड्यूसिंग द कल्टिव्हेशन ऑफ द टी प्लांट, पृ. ९२.
१९. द मेजर्स अडाॅप्टेड फॉर इंट्रोड्यूसिंग द कल्टिव्हेशन ऑफ द टी प्लांट, पृ. ९२.
२०. द मेजर्स अडाॅप्टेड फॉर इंट्रोड्यूसिंग द कल्टिव्हेशन ऑफ द टी प्लांट, पृ. ३४.